

Lovforslag nr. L 217. Fremsat den 12. marts 1996 af Kim Behnke (FP), Aage Brusgaard (FP), Jan K pke Christensen (FP) og Kirsten Jacobsen (FP)

Forslag

til

Lov om ophævelse af lov om filmcensur og af lov om mærkning af videogrammer

  1

Lov om filmcensur, jf. lovbekendtgørelse nr. 211 af 30. maj 1980, ophæves.

bekendtgørelse nr. 34 af 25. januar 1996, ophæves.

  2

Lov om mærkning af videogrammer, jf. lov-

  3

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Formål

Formålet med lovforslaget er at fjerne det formynderi fra lovgivningen, som loven om filmcensur er et udtryk for.

I et veludviklet demokrati som det danske er det både politisk og moralsk forkasteligt, at en statslig censur skal have magt til at bestemme, hvem der må se film, hvad enten de vises i biografen eller sælges som videogrammer. Statens formynderi skal fjernes på områder, hvor det er i strid med det moderne demokrati. Det vil aldrig blive accepteret, at der blev udøvet statslig censur på dagblade, tidsskrifter eller andre skriftlige publikationer. Det vil heller aldrig blive accepteret, hvis staten udøvede censur vedrørende bøger.

Forslagsstillerne er i denne forbindelse opmærksomme på, at filmproducenter kan undlade at få film og videogrammer censureret, men filmen vil i så fald automatisk blive mærket som uegnet for børn og unge under 16 år.

Ligesom statsmagten ikke skal give støtte til én bestemt type kunst, skal statsmagten heller ikke kunne forhindre én bestemt filmkunst i at blive set og derved foretage en sortering.

Det er forslagsstillernes holdning, at en sådan sortering i praksis ikke lever op til sin målsætning. Udvalget vedrørende ændringer i filmcensurreglerne, støttede dette i betænkning nr. 468 af 1967 om filmcensur: »Der er i udvalget enighed om, at en statslig censurordning ikke kan begrundes med det ønskelige i at kontrollere filmene ud fra rent moralske eller æstetiske principper. Det er ud fra udvalgets mening principielt uacceptabelt, at forevisningen af en film skal være afhængig af, om et statsligt organ godkender filmen ud fra nærmere angivne etiske og æstetiske kriterier. Hertil kommer, at det næppe vil være muligt at fastlægge en nogenlunde objektiv målestok for udøvelsen af en censur baseret på sådanne kriterier. Der ville derfor være en ikke ubetydelig risiko for, at censurens afgørelse blev truffet på grundlag af censorernes personlige opfattelse af, hvad der skal anses for moralsk forkasteligt eller kunstnerisk mindreværdigt.«

Det er forslagsstillernes opfattelse, at censur i praksis er umulig at gennemføre. Det er ofte fore-

kommende, at børn og unge under 16 år alligevel ser film, der er forbudt for denne aldersgruppe, enten i biografen, i tv eller på video. Det er et udbredt og accepteret princip, at forældrene har ansvaret for, hvilke film børn og unge ser i privat regi. Bag hjemmets døre kan børn således se film fra videogrammer eller fra tv, så længe forældrene tillader det. Ofte kan en tv-avis være væsentlig mere barsk for et barn end en biograffilm. Der er derfor ingen argumenter for, at staten i tilfælde af biograffremvisning og ved salg eller udlejning af videogrammer skal udøve en særlig censur. Det må være forældrenes opgave at vejlede og beskytte børn og unge, hvor de end ser de pågældende film.

Udviklingen af Internet med deraf følgende adgang til at downloade film, musikvideoer, spil og billeder fra hele verden giver forældrene en ekstra opgave i retning af vejledning og beskyttelse af deres børn. Det er imidlertid forældrenes ansvar. I en række lande har staten bedt om, at Internet bliver forsynet med et »filter« for at fjerne f.eks. pornografiske billeder og særlige ordvalg. I Danmark har vi heldigvis afvist denne statscensur af Internet.

Efter kontakt til filmforhandlere og -udlejere er forslagsstillerne blevet orienteret om, at det i praksis er således, at bliver en film af filmcensuren forbudt for børn og unge under 16 år, er det den bedste garanti for, at filmen bliver efterspurgt af de unge, der er under 16 år. Når staten fortsætter med at udøve censur på biograffilm, kan det have den modsatte virkning af den ønskede, eftersom disse film vil være ekstra tillokkende for børn og unge, når de kort efter premieren udsendes som leje- eller købevideogram. Børn er i den forbindelse opfindsomme og lader f.eks. større søskende foretage indkøb eller leje af disse særligt interessante film.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der i stedet kan påsættes en slags varedeklaration på film af alle slags. Branchens distributører bør selv udpege et panel, der sagligt vurderer filmene og giver dem en anbefaling.

En sådan varedeklaration kan både indeholde en bedømmelse af pædagogiske, kunstneriske og underholdningsmæssige kvaliteter.

Det er imidlertid ikke nødvendigt at lave nogen

lovgivning for at danne et sådant panel, som branchen selv vil finde vigtigt i filmcensurens fravær. Vedrørende frygten for misbrug siges det i betænkning nr. 468 af 1967: »Opretholdelsen af censur kan efter udvalgets mening heller ikke begrundes med en henvisning til, at filmproduktionen i vidt omfang sker primært med henblik på at opnå størst mulig økonomisk gevinst og ikke ud fra ønsket om at fremstille kunstnerisk værdifulde film. Forretningsmæssig spekulation i publikums formodede ønsker og behov sker på mange andre områder, hvor tilsvarende regulerende foranstaltninger ikke kommer på tale.«

Det er forslagsstillernes holdning, at forældrene i højere grad skal gøres ansvarlig for, hvad deres børn og unge foretager sig, frem for at opretholde et statskontrolleret system, der indirekte tilsidesætter forældrenes ansvar. Samfundsudviklingen har for øvrigt medført, at store dele af befolkningen i vore dage i langt højere grad end tidligere kommer i kontakt med omverdenen og derigennem får kendskab til begivenheder og forhold, der ligger uden for deres eget miljø. Her har tv og de øvrige massekommunikationsmidlers kraftige ekspansion spillet en betydelig rolle. Ikke mindst udbredelsen af tv har bevirket, at filmen i dag ikke indtager samme centrale plads som tidligere blandt massekommunikationens medier. Ønsket om at beskytte borgerne mod uønskede påvirkninger, som formodes at kunne udgå fra film, fremtræder ikke længere med samme vægt. Der skal således tages hensyn til de tekniske fremskridt og de dybtgående ændringer i samfundets økonomiske, sociale og kulturelle struktur.

Baggrund

Fremskridtspartiet har tidligere foreslået loven om filmcensur ophævet, jf. lovforslag nr. L 260 fra folketingsåret 1992-93, se Folketingsuidende 1992-93, tillæg A sp. 8577 og forhandlingerne sp. 9108, 10936 og 11040 samt tillæg B sp. 1817. Med nærværende lovforslag foreslås herudover loven om mærkning af videogrammer ophævet.

Den danske lovgivning om filmcensur stammer tilbage fra 1969, blev ændret i 1980 og suppleret med lov om mærkning af videogrammer fra 1994. I 1995 fjernedes bestemmelsen fra sidstnævnte lov om, at loven skulle revideres senest i folketingsåret 1995-96.

Folketinget har efter ønske fra Kristeligt Folkeparti i 1994 vedtaget loven om mærkning af videogrammer. Mærkningen har til formål at lade Statens Filmcensur udøve censur over for alle videogrammer, der søges solgt eller udlejet. Et videogram, som ikke præsenteres for Statens Filmcensur

skal pr. automatik mærkes »Uegnet for børn og unge under 16 år«.

Ønsket om, at børn og unge kommer til at se færre film med stærkt voldelige eller pornografiske scener, er imidlertid ikke blevet opfyldt. Da Folketinget vedtog loven om mærkning af videogrammer, var der almindelig enighed om, at loven ville blive svær at håndhæve. Man håbede imidlertid på, at loven ville have en pædagogisk virkning, så folk bare rettede sig efter dens sigte. Ud over at videobranchen er blevet påført en ekstra omkostning, og at Statens Filmcensur har fået mere arbejde, samt at udlejning og salg af de forbudte videofilm i strid med mærkningen er blevet kriminaliseret, er der intet sket.

Konklusion

»Enhver er berettiget til på tryk og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene«, hedder det i grundlovens § 77.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at Statens Filmcensur krænker disse grundlovssikrede rettigheder. Hensynet til ytringsfriheden taler imod enhver form for censur.

Ganske vist skriver Henrik Zahle i »Dansk Forfatningsret 3 – Menneskerettigheder«, at »med hensyn til teater og film skal kort bemærkes, at disse før 1953 var omfattet af censurordninger, at det ikke var hensigten med ændringen af grundloven 1953 at tage grundlaget for disse censurordninger bort, og at man derfor har antaget, at grundlovens § 77 ikke ville hindre genindførelse af den nu ophævede censur inden for teater og film«.

På trods af dette er det en kendsgerning, at filmcensuren i praksis indskrænker grundlovens frihedsrettigheder og strider kraftigt imod de vesteuropæiske frihedsidealer. Der er således kun argumenter for at ophæve denne overflødige lov, der årligt koster de danske skatteydere 1,4 millioner kroner (netoudgift), jf. forslag til finanslov for 1996.

Endvidere bør det fremhæves, at filmen i dag er det eneste ytringsmiddel, over for hvilken en statslig censurordning opretholdes. For trykte skrifers vedkommende afskaffedes censuren allerede ved grundloven af 1849, jf. censurforbudet i grundlovens § 77. For teatrene bortfaldt censuren i 1954. For radios og tv's vedkommende fastlagdes almindelige retningslinjer for udsendelserne i henhold til lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning af Radiorådet, som var ansvarlig for, at udsendelserne var af alsidig, kulturel og oplysende art. De enkelte udsendelser skulle forelægges det af Radiorådet nedsatte programudvalg til godkendelse, men om nogen censur i form af en gennemgang og godkendelse af udsendelsernes enkeltheder var der ikke tale.

Gældende lov om radio- og fjernsynsvirksomhed siger følgende, jf. lovbekendtgørelse nr. 578 af 24. juni 1994: »Danmarks Radio er en selvstændig offentlig institution, der er forpligtet over for hele befolkningen til at sprede radio- og fjernsynsprogrammer omfattende nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst. Der skal ved programlægningen lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden. Der skal i programudbudet tilstræbes kvalitet, alsidighed og mangfoldighed«. Der er her tale om en lov, der giver frihed under ansvar, hvilket også burde gælde for filmområdet.

Forbrugere af film har ikke meget ud af den negative vejledning, som den statslige filmcensur er udtryk for, men burde – hvis der overhovedet skal eksistere et organ på området – snarere være hjulpet af et positivt panel oprettet af branchen eller af et udvalg, som det for eksempel kendes fra radioområdet.

Et positivt anbefalingspanel vil have den fordel, at en anbefaling vil være af kommerciel værdi for distributørerne og vil være en udmærket vejledning for forældre, der vil give deres børn kvalitet, og over for tv-stationer, der vil købe film.

Det moderne samfund med et hav af nye teknologiske muligheder inden for massekommunikation gør, at den puritanske holdning bag Statens Filmcensur i bedste fald er ude af trit med virkeligheden. Den danske hverdag kan kort beskrives med følgende øjebliksbetragtning:

Et ungt menneske på f.eks. 15 år har (med forældrenes tilladelse) mulighed for at se film m.v. fra følgende ucensurerede kilder:

- computerpræsentationer af CD-rom-film, -billeder og -spil
- Internet-præsentationer af film, billeder og spil

- satellit-tv med fri adgang til mindst 50 ukodede kanaler via parabol
- tv-udsendelser fra TV 2, DR TV, TV3, lokal-tv og andre, der sender ukodede film
- film på video, der er optaget fra tv
- film på video, som personer over 16 år har købt/lejet
- kodede film via tv, hvis familien har købt smart-card (f.eks. til FilmNet eller TV1000).

Reglerne om filmcensur omfatter alene biograffo-
revisninger samt køb eller leje af videofilm.

Det er komplet urealistisk at forvente, at Statens Filmcensur skulle have nogen som helst indflydelse på, hvor mange voldsscener eller pornografiske scener børn og unge ser på film. Det er i langt højere grad forældrene, der afgør, hvad børn og unge ser. Derfor skal Folketinget gennem vedtagelse af nærværende lovforslag flytte det samlede ansvar over til forældrene og afskaffe den illusoriske og forældede filmcensur.

Forslagsstillerne finder det desuden stærkt betænkeligt, at den gældende lovgivning gør billetsælgere i biografer eller ekspedienter i butikker, der sælger/udlejer videogrammer ansvarlige for håndhævelse af loven.

Det er forslagsstillernes klare opfattelse, at loven om Statens Filmcensur, herunder loven om videogrammer skal ophæves, at opgaven skal tildeles branchen, og at forældrene i større omfang bør se det som deres interesse at tage vare på deres børn.

Forslagsstillerne ser derimod gerne, at medarbejderne i Statens Filmcensur optager forhandlinger med branchen for film og videogrammer med henblik på etablering af et branchestyret organ for frivillig mærkning af film og videogrammer for derved at kunne vejlede kunderne i, hvilket produkt de skal se, leje eller købe.